

فارسی هشتم

نکات املایی ۳

در صفحه ۵۰ کتاب فارسی هشتم آمده: «در املای واژه های «جز» و «جزء» باید دقت کنیم؛ «جزء» به معنای «بخشی از کل چیزی» است و «جز» به معنای «مگر، غیر، الا و...»

همزه در زبان فارسی

کلماتی با ریشه فارسی

کلماتی که ریشه فارسی دارند، گاهی با همزه نوشته می شوند که نادرست است. بنابراین در کلمات با ریشه فارسی، همیشه از «ی» به جا «ئ» استفاده کنید. مانند: پائیز، پائین، بوئیدن، روئیدن، می آئید که شکل صحیح نوشتاری آن ها، پاییز، پایین، بوییدن و روییدن و می آید است.

کلماتی با ریشه عربی

همزه اگر در کلمات عربی باشد به شیوه های مختلفی نوشته می شود:

مانند: مسائل، مصائب، ارائه، قائل، تخطئه، قرائت، دنائت، برائت

یا مانند: مؤدب، مؤخر، مؤلف، سؤال، رؤیا

یا مانند: متأخر، مستأصل، رأفت، مأمور

مانند: شیء، سوء، جزء

اگر حرف پیش از همزه میانی، مفتوح (ـَ) باشد، روی کرسی «ا» نوشته می شود:

رأفت - تأسف - شآن

اگر حرف پیش از همزه میانی، مضموم (ـُ) باشد، روی کرسی «و» نوشته میشود:

رؤیا - مؤسسه

اگر حرف پیش از همزه، ساکن (ْ) یا یکی از مصوت های بلند «ا - و - ی» باشد، بدون کرسی نوشته م یشود:

جزء - شیء - ماء و ...

جز موارد سه گانه بالا در سایر موارد، همزه ی میان کلمات عربی در فارسی روی کرسی «ئ» و «ئ» یعنی به صورت دندانه ای که روی آن علامت همزه قرار می گیرد، نوشته می شود مانند:

قرائت، دنائت، برائت، مسائل، مصائب، ارائه، قائل، تخطئه

نکته: همزه پایانی پس از مصوت بلند «آ» حذف می شود واژه هایی مانند: (املاء - انشاء - اعضاء - ابتداء - شهداء و ...) را در زبان فارسی این گونه می نویسیم:

املا - انشا - اعضا - ابتدا - شهدا

همزه در کلمات غیر عربی و غیر فارسی

در مورد کلمات غیر عربی و غیر فارسی، همیشه همزه میانی را بر پایه «ی» درج می کنیم؛ مانند: ژوئن، پنگوئن، ژئوس، نئون، ژئوفیزیک.